

Rättsfallssamlingen

Mål C-74/14

**Eturas UAB m.fl.
mot
Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba**

(begäran om förhandsavgörande från Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas)

”Begäran om förhandsavgörande — Konkurrens — Konkurrensbegränsande samverkan — Samordnat förfarande — Resebyråer som deltar i ett gemensamt datoriserat system för saluföring av resor — Automatisk begränsning av storleken på rabatten på resor som köps online — Meddelande från systemadministratören rörande nämnda begränsning — Tyst medgivande kan betecknas samordnat förfarande — Rekvisiten för ett avtal och ett samordnat förfarande — Bevisvärdering och beviskrav — Medlemsstaternas processuella autonomi — Effektivitetsprincipen — Oskuldspresumtion”

Sammanfattning – Domstolens dom (femte avdelningen) av den 21 januari 2016

1. *Konkurrensbegränsande samverkan — Samordnat förfarande — Bevis för att det samordnade förfarandet förekommer — Informationsutbyte mellan konkurrenter — Bestämmelser avseende förfarandet saknas i unionsrätten — Tillämpning av nationell rätt — Villkor — Iakttagande av likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen — Bevis genom ett visst antal indicier och sammanträffanden som visar förekomsten av konkurrensbegränsande beteenden och hur länge de har pågått*

(Artikel 101.1 FEUF; förordning nr 1/2003, artikel 2)

2. *Konkurrensbegränsande samverkan — Samordnat förfarande — Begrepp — Samordning och samarbete som är oförenliga med skyldigheten för varje företag att bestämma sitt beteende på marknaden på ett självständigt sätt — Informationsutbyte mellan konkurrenter — Konkurrenterna presumeras använda informationen för att bestämma sitt beteende på marknaden*

(Artikel 101.1 FEUF)

3. *Konkurrensbegränsande samverkan — Ett företags deltagande i möten med konkurrensbegränsande syfte — Ett tyst medgivande utan ett öppet avståndstagande eller ett avslöjande för de administrativa enheterna räcker för att medföra ansvar för företaget*

(Artikel 101.1 FEUF)

4. *EU-rätt — Principer — Grundläggande rättigheter — Oskuldspresumtion — Förfarande på konkurrensområdet — Tillämplighet*

(Artikel 101 FEUF; Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, artikel 48.1)

5. *Konkurrensbegränsande samverkan — Samordnat förfarande — Informationsutbyte mellan konkurrenter — Resebyråer som deltar i ett gemensamt datoriserat system för saluföring av resor — Meddelande från systemadministratören till dessa resebyråer om en automatisk begränsning av storleken på rabatten på resor som köps online — Deltagande i det samordnade förfarandet presumeras — Motbevisning är möjligt — Tillämpning av nationell rätt — Enbart den omständigheten att ett meddelande har skickats utgör mot bakgrund av oskuldspresumtionen inte tillräcklig bevisning*

(Artikel 101.1 FEUF; Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, artikel 48.1)

1. Trots att artikel 2 i förordning nr 1/2003, i unionens konkurrensrätt, uttryckligen reglerar fördelningen av bevisbördan, innehåller den inte några mer specifika bestämmelser avseende förfarandet. Sålunda saknar nämnda förordning bland annat bestämmelser om vilka principer för bevisvärdering och beviskrav som ska tillämpas i ett nationellt förfarande för tillämpning av artikel 101 FEUF. Denna slutsats stöds av skäl 5 i förordning nr 1/2003 i vilken det uttryckligen anges att denna förordning inte påverkar nationella regler om bevisvärde.

I avsaknad av unionsrättsliga bestämmelser på området ankommer det emellertid på medlemsstaterna, enligt principen om processuell autonomi, att föreskriva sådana bestämmelser.

Svaret på frågan huruvida enbart den omständigheten att ett meddelande, genom vilket det underrättas om att ett tak hädanefter kommer att införas för rabatter på produkter som säljs via ett datoriserat system, som är avsett att göra det möjligt för resebyråer att sälja resor via sina webbplatser enligt ett enhetligt bokningssystem, och att systemet, efter det att nämnda meddelande skickats, genomgår de tekniska ändringar som krävs för att genomföra denna åtgärd, – med beaktande av samtliga omständigheter i förevarande fall – kan utgöra tillräcklig bevisning för att mottagarna av meddelandet kände till eller borde ha känt till meddelandets innehåll, följer inte av begreppet ”samordnat förfarande” och är inte heller nära knutet till detta begrepp. Denna fråga ska nämligen anses röra bevisvärdering och beviskrav, vilket innebär att den, enligt principen om medlemsstaternas processuella autonomi och med förbehåll för att likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen iaktas, omfattas av den nationella rätten. Enligt effektivitetsprincipen kan bevisningen för att unionens konkurrensrätt har åsidosatts inte bara utgöras av direkt bevisning, utan även av indicier, under förutsättning att dessa är objektiva och samstämmiga.

(se punkterna 26 och 30–37)

2. Se domen.

(se punkterna 27 och 33)

3. Se domen.

(se punkt 28)

4. Se domen.

(se punkt 38)

5. Artikel 101.1 FEUF ska tolkas på så sätt att när den som administrerar ett datoriserat system, som är avsett att göra det möjligt för resebyråer att sälja resor via sina webbplatser enligt ett enhetligt bokningssystem, skickar ett meddelande via ett internt e-postsystem till dessa ekonomiska aktörer, genom vilket de underrättas om att ett tak hädanefter kommer att införas för rabatter på produkter som säljs via detta system, och systemet, efter det att nämnda meddelande skickats, genomgår de tekniska ändringar som krävs för att genomföra denna åtgärd, kan nämnda ekonomiska aktörer – från

den tidpunkt då de kände till meddelandet från systemadministratören – presumeras ha deltagit i ett samordnat förfarande i den mening som avses i nämnda bestämmelse, om de inte öppet motsatt sig en sådan åtgärd, avslöjat den för de administrativa enheterna eller framlagt annan bevisning för att bryta denna presumtion, som till exempel bevisning om att de systematiskt har tillämpat en rabatt som överstiger det aktuella taket.

Det ankommer på den hänskjutande domstolen att på grundval av de nationella bestämmelserna om bevisvärdering och beviskrav pröva huruvida ett utskick av ett meddelande, som det som är aktuellt i det nationella målet, med beaktande av samtliga omständigheter som den hänskjutande domstolen tagit del av, utgör tillräcklig bevisning för att mottagarna av meddelandet kände till eller borde ha känt till meddelandets innehåll. Det är inte förenligt med oskuldspresumtionen att den hänskjutande domstolen anser att enbart den omständigheten att detta meddelande skickats ut kan utgöra tillräcklig bevisning för att mottagarna borde ha känt till meddelandets innehåll.

(se punkterna 39, 40, 41, 43–47 och 50 samt domslutet)